

panelið

við-
merkingar

Viðmerkingar til greinina: Føroyskur skúli — og hvat so?

Av tí at »Sosialurin« í brævi letur meg vita, at hann fegin vil hava meg at skriva nakrar viðmerkingar til greinina »Føroyskur skúli — og hvat so?«, sum Johan Samuelsen skrivaði í blaðnum leygardagin 4. september, skal eg royna at gera tað.

Men fyrst er at siga, at eg haldi ikki hesa greinina vera so háttaða, at her er so nógv fyri meg at viðmerkja. Í einum stórum parti av greinin verður høgt í politikarar okkara, og teir munna kunna svara fyri seg. Íð hvussu er tilkemma tað ikki mær at koma við viðmerkingum hesum viðvíkjandi. Kortini má eg siga, at eg haldi ikki, at slík høgging í, líkamikið hvønn tað so er í, er tað, vit hava allarmest brúk fyri í tí orðaskifti um framtíðar skúlskapin, sum eg í fleiri ár havi vónað fór at koma við teim álitum og uppskotum, ið eg havi verið við til at lagt úr hondum, sum grundarlag. Eitt orðaskifti, ið skuldi hjálpt til at nátt málinum: at fáa tann mest tíðarhóskandi og eftir umstøðunum besta skúlan fyri øll børn og allan ungdom okkara.

Ein annar partur av greininu eru spurningar sum hesir: hvussu verður við framhaldsdeildini? hvussu við próvtøkuni? hvussu við skúlskilydduni? o.s.fr. Heldur ikki hesin parturin av greininu gevur mær hug til at gera aðrar viðmerkingar enn tær, at nú hava spurningar sum hesir ljóðað so ofta, at okkum tørvar ikki at hoyra teir oftari, uttan so er, at svarið fylgir við. Hvat meinir greinskrivarin sjálvur um hesi viðurskipti, tað er tað, ið vit hava brúk fyri at fáa at vita, um nakað skal spyrjast burtur úr einum orðaskifti. Lesiætlanarnevndin hevur jú í »Riti« longu í 1972 sagt sína hugsan um hesar spurningar; hon mælir til ikki at leingja um undirvísingarskilydduna, og nevndin grundgevir tey tilmæli, hon setir fram. Tað gongur eisini sum ein reyður tráður igjøgnum alt »Rit«, hvat stavnhalda lesiætlanarnevndin hugsar sær skúlan at miðja imóti.

Spurningurin er nú: Hvat siga onnur, sum hava skil á og áhuga fyri skúlskapi: eru tey samd við tað, ið fram er lagt, ella eru tey ikki? Og um tey ikki eru tað, so er at koma fram við uppskotum! Hetta, bert at hoggja í til ymsar síður, hava vit havt nóg mikið av, og hetta hjálpar neyvan nakað til at fáa tann best hósikliga skúlan. Eg dugi heldur ikki at siggja nakra meining í at júka upp í saman, at vit skulu hava føroyskan skúla og skúla á føroyskum botni, tá ið eingin frágreiðing fylgir við um, hvat meint verður við hesa útsögn. Í minum hugaheimi er tað so

sjálvsagt, at vit skulu hava føroyskan skúla fyri føroysk børn, at tað kemur ikki fyri at hugsa, at nakar føroyingur kann hugsa annað.

Men tað er ein triði partur í áðurnevndu grein, sum eg kundi hugsað mær at gjørt viðmerkingar til. Tað er tann parturin, ið umtalar nevndir og tey álít, tær hava lagt fram.

Sagt verður, at vit hava fingið eitt hálvavegna diktat frá nøkrum fám nevndarmonnum, sum í veruleikanum siga, hvar skápið skal standa.

Í dag:

Her má eg halda, at greinskrivarin má hava misskilt viðurskiptini heldur enn ikki nógv. Mær vitandi fyriligur einki lógaruppskot enn viðvíkjandi fólkskúlanum. Her hava vit »Riti«, sum lesiætlanarnevndin hevur lagt úr hondum, og hvat ið tað er, skuldi skilt av soljóðandi skrivi: »Lesiætlanarnevnd fólkskúlsins leggur her- við fram og sendir úr »Rit viðvíkjandi broyting í uppbygg- ingini av skúlanum og um, hvussu hon kann verða framde. Innihaldið er hugsanir og tilmæli frá nevndini viðvíkjandi eini komandi strukturbroyting og teimum avleiðingum, ið av henni koma at standast, og er ritið ætlað lutvist sum eitt vegleiðandi uppskot til nýggjan skúlastruktur og lutvist sum ein byrjan til alment orðaskifti um framtíðar skúlskapin her á landi. Nevndin vónar við hesum at fáa eitt sakligt og positivt orðaskifti í gongd skúlanum til frama, og at ritið saman við tí, ið av orðaskiftinum kemur burtur- úr, skal koma at verða grundar- lagið undir teim politisku av- gerðunum viðvíkjandi framtíðar skúlanum her á landi og hervið tí eisini grundarlagið undir tí framhaldandi arbeiðinum hjá nevndini, tá ið nágreiniligari

vegleiðingar og stevnumið skulu setast upp.

Hetta skriv varð 26. juni 1972 saman við »Riti« sent til skúla- myndugleikar, lærarar og onnur áhugað. Tað var sostatt sent nokk so víða og skuldi tí saman við tí, sum í »Riti« stendur, verið prógv um tvinni viður- skifti:

1. At tey, sum gjørt hava tað tilfar, ið lagt er fram, hvorki kenna seg sum heilar ella hálfar diktatorar ella sum eitt fámánnaveldi, ið sigur, hvar skápið skal standa. Tey kenna seg harafturimóti sum tað, tey eru: arbeiðarar ella tænastufólk, ið eftir førirni hava roynt at gjørt eitt arbeiði, sum tey halda fer at verða skúlanum og í uppvalsandi ættini til frama.

2. At eingin tala er um »nær sagt at lumpa og lirka« málið igjøgnum bakdyrnar og ikki heldur um myrkalegging. Heldur er tað beint tvørturimóti. Her var gjørd ein roynd at fáa gongd á og at fáa eitt alment orðaskifti í lag, so at tað best møgulega kundi fást burturúr.

Nevndin hevði tá í fleiri ár fylgt við í tí, sum hendi skúlskapinum viðvíkjandi runt um í heiminum; hon hevði fylgt við og luttikið í tí orðaskifti, sum so mangan tók seg upp, har fleiri skúlafólk her á landi vóru samankomin, og hon hevði fylgt við í tí skúla, vit høvdu havt tey seinastu árin, og í teim roynd- um, ið gjørdar høvdu verið í skúla okkara, síðani »Gula Bók« kom.

Hon helt seg nú vera komna til ta niðurstøðu, at tað ikki fór at bera til, at vit leingi aftrat skuldu halda fram við tí skúla- strukturi, vit høvdu (í 1972) — og enn hava — . Tí kom »Rit« sum ein roynd at fáa eitt orðaskifti í lag og í vónini um, at avvarðandi myndugleikar skjótast gjørligt kundu fáa tikið eina avgerð um, hvussu skúli okkara í høvuðstáttum skuldi verða bygdur upp í framtíðini.

Eg eri samdur við greinskriv- aran í, at tað er umráðandi at fáa so nógv sjónarmið fram sum møgulegt, áðrenn tann endaligi lógarteksturinn verður gjørdur.

og eg eri eisini samdur við hann í, at veruligt orðaskifti um tey álít, ið komin eru, hevur verið litið, og ikki skal dyljast fyri, at hetta kenst heldur hugstoytt fyri okkum, sum hava lagt eitt stórt arbeiði í hesi álít. Serstak- liga tá ið hugsað verður um, at vit, sum vónaðu at fáa ein nýggjan skúlastruktur longu í skúlaárinum 1974/75, mega á- sanna, at vit í 1976 ikki eru konin stórt longur hesum við- vikjandi, enn vit vóru í 1972, nevniliga til rþinciporðaskifti, sum nú er fráboðað. Men eg eri ikki samdur í, at fólk ikki hava nakað »at diskutera út frá«. At t.d. greinskrivarin, Johan Samuelsen, hevur kent »Rit« í langa tíð og hevur havt tað við hondina er prógv fyri í »Sosialin- um« nr. 55 — 28. sept. 1973, síðu 5, og tað skuldi verið undarligt, um ikki »Sosialurin« eisini hevur havt eitt eintak av »Riti« og fleiri øðrum álitum, men kortini er litið gjørt frá hesum báðum fyri at leggja upp til eitt positivt orðaskifti.

Hví ikki prenta tey týðningar- mestu brotin úr álitinum og gera viðmerkingar til tey — fyri og imóti?!

Tilfarið er nógv at taka burt- urur, tað eru jú, sum greinskriv- arin eisini sigur, nógv onnur álít enn »Rit«.

Tað tilfar, ið fyriligur, er so fjøllbroytt, at tað fevnir so at siga um allan tann skúlskap, vit hava, og í so máta kunna vit siga, at vit eru væl fyri. Tað man vera sjáldan, at eitt »parla- ment« hevur eitt so fjøllbroytt og samanhangandi tilfar um skúlskap til viðgerðar í senn, sum okkara lógtíng hevur í løtuni. Og tá ið sumt av tí er so háttað, at ein framstandandi skúlamaður uttanlendis frá, sum hevði lisið eitt av álitinum, kundi siga á fundi: »verður hetta veruleiki, so verða Føroyar eitt undangonguland á hesum um- ráðnum«, so kunna vit hóast alt, ikki annað enn hava tær bestu vónir.

Livst so spyrst.

Ludvig Petersen

Verkfrøðingur

Søkt verður eftir bygningsverkfrøðingi, ein ið áður hevur arbeitt við projektering og eftirlit, hevur fyrimun.

Projekteringsfeligjó
Brekkgøtu 4
3800 Tórshavn
Tlf. 1.5100 — 1.2068

Tíðir broytast

Dimmalætting skrivir í oddagrein um, hvussu trup- ult tað var hjá føroyingum ta einu tíðina at fáa tjans við skipi. Síðan kom so mikið av linuskipum, sum tørvar var á umframt trol- ararnar. Nú ljóðar, at tað var trupult at mánna linu- skipini, m.a. tí at úrtøkan svarar ikki til streivið:

Nú er her á landi farið undir at modernisera linufiski- skapin: automatisk egning og útseting av linunum saman við automatiskari innhaling og avegning und- ir upptøkuni, lættir mun- andi um, sjálvst um enn ikki man vera komið heilt á mál við at minka um stríðið hjá manningini. Sum er ber til at minka um manningartal- ið, hóast hon, sum eftir er, ikki fær ov mikið í dragast við uttan tá ið væl er at fáa og veiðin skal fáast til rættis.

Blíg eru slík kombinerað egningar-útsetingar og inn- dragingartól ikki enn, kosta eini 300.000 kr. at útvega og fáa sett upp; men tað minskar um rakstrarút- reiðslurnar hjá líðinum og — tað, sum fyrst og fremst ræður um — letur til at vekja ansin av nýggjum hjá yngra líðinum fyri at lata dreymarnar um stórbýin fara og leita í fedranna sporum framvið útskerini.

Ull var Føroya gull

Undir hesum heiti viðger 14. september eisini tær broyttu tíðirnar. 14. tykist tað vera logið, at ulla, sum einaferð hevði so stórt virði, fer fyri skeyti, tí rávoru- prisurin er so litil. 14. heldur tað vera logið, at 20 kr. fást fyri óvaskaða danska ull, meðan einans 5 kr. fást fyri ta føroysku:

Vit siggja í donskum bløð- um, at ektað føroyskt tógv verður selt fyri 80 og 105 krónur kilo. Ikki duga vit at meta um, hvørt hesin prisur er rættur í mun til rávoru- prisin upp á 5 kr., men her er ein prisvektur frá ull til tógv, ið virkar merkiliga høgur. Annað er so tað, at óvirkað ull og óvirkað tógv als ikki átti at verið flutt av landinum. Her eiga vit eina so avmarkaða rávorunogd, at hon átti at verið virkað her í landinum.

Føroya ull er Føroya gull, søgdu teir gomlu. Tíðir eru broyttar, men er tað nevni- liga so, at ullarprisurin í dag er rættur? Her eiga at verða givin ein almenn frágreiðing.